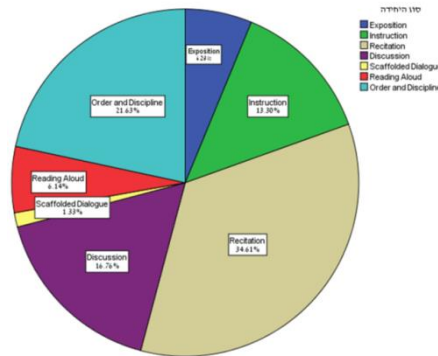

האם יש פדגוגיה ישראלית?

המעבדה לחקר הפדגוגיה

המחלקה לחינוך

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

ראשי פרקים

1. פתיחת דלת הכיתה – איך ומה בודקים?

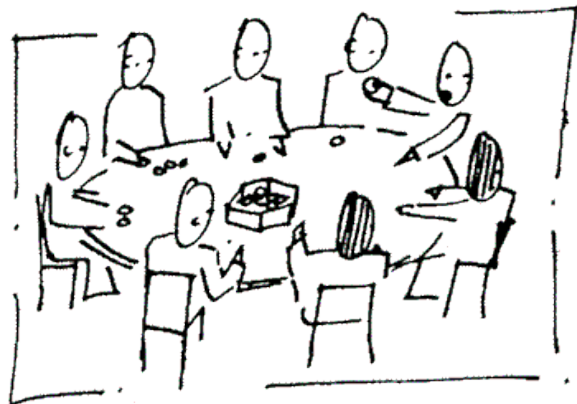
2. דיון: ההשערות שלכם

3. ממצאים נבחרים: דפוסי שיח והשתתפות

4. דיון: מסקנות והשלכות

5. הצעה לתוך הכיתה

6. דיון: מסקנות והשלכות

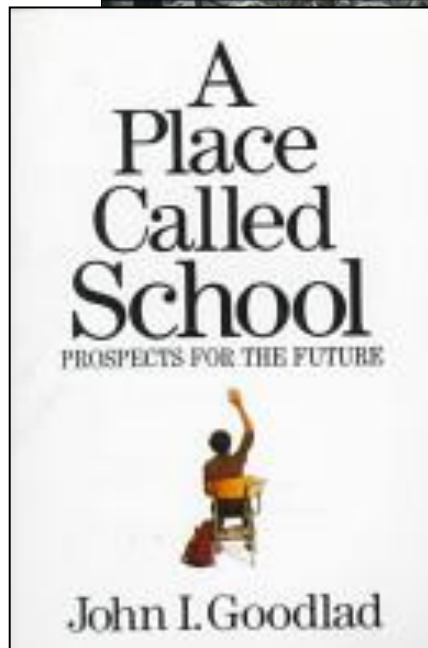
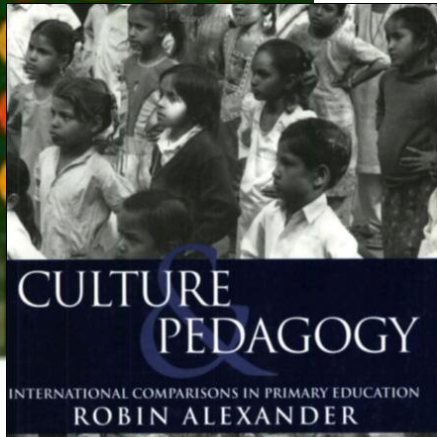
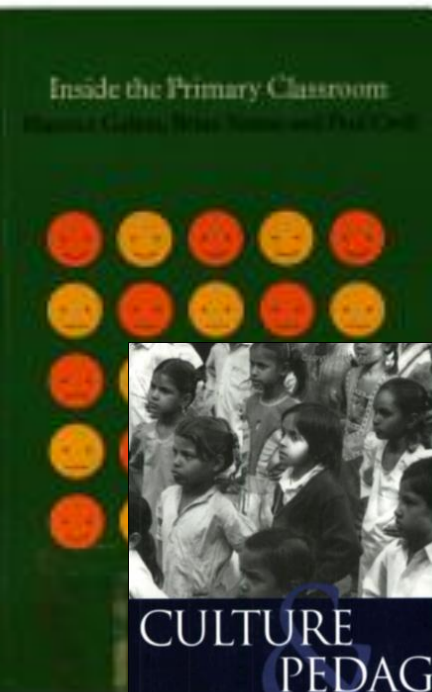

הבעיה

לכולם דעה נחרצת כיצד צריך לתקן את מערכת החינוך הישראלית; אך האם אנחנו יודעים מספיק על המצב השורר בתוך הכיתות?

כיצד התרבות והחברה, המחשבה החינוכית המקומית, מבנה ומדיניות החינוך בישראל מעצבים את העשייה החינוכית הלכה למעשה?

כיצד ניתן לקדם את הדיון החינוכי הישראלי על-ידי יצירת תשתית עובדתית מוצקה יותר?

כלי מחקר

- תיעוד 112 שיעורי העברית ב-7 כיתות ב-2 בתי ספר יסודיים (בחינוך הממלכתי הכללי)
- קידוד שיטתי של פעילויות, שיח ומטלות ב-28 שיעורים (סה"כ כ-13,100 מבעים)
- ניתוחי מקרה של שיעורים וסוגיות נבחרים
- 12 קבוצות מיקוד בקרב מורים ב-3 חתכים סוציו-אקונומיים מבוססות נתוני הווידאו

הצוות

אדם לפסטיין, יריב פניגר, הדר נץ, עליזה סיגל, מירית ישראל, מאיה בוזו-שוורץ, איתי פולק, הדס נגר-תורג'מן, לידר יששכר, טלי אביטל-חג'ג', מור ברימברג, שי גולדפרב, יאנה זלטקין, גלית לוי, מעיין נחמני, לאו פורמן, איתי רעני, וניצן שדה

כמה שאלות?

- כיצד מתחלק הזמן בשיעורים?

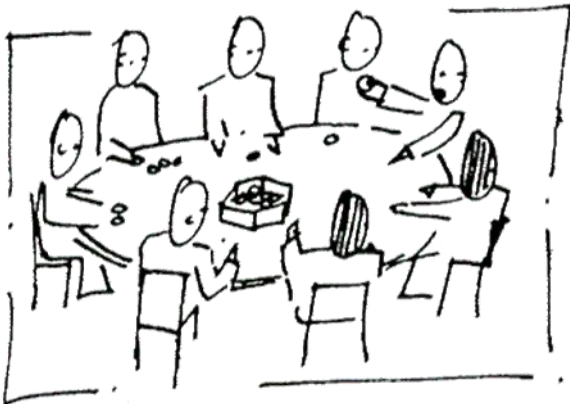
- מה עושים בזמן ההוראה "הפרונטלית"?

- אילו שאלות שואלים המורים?

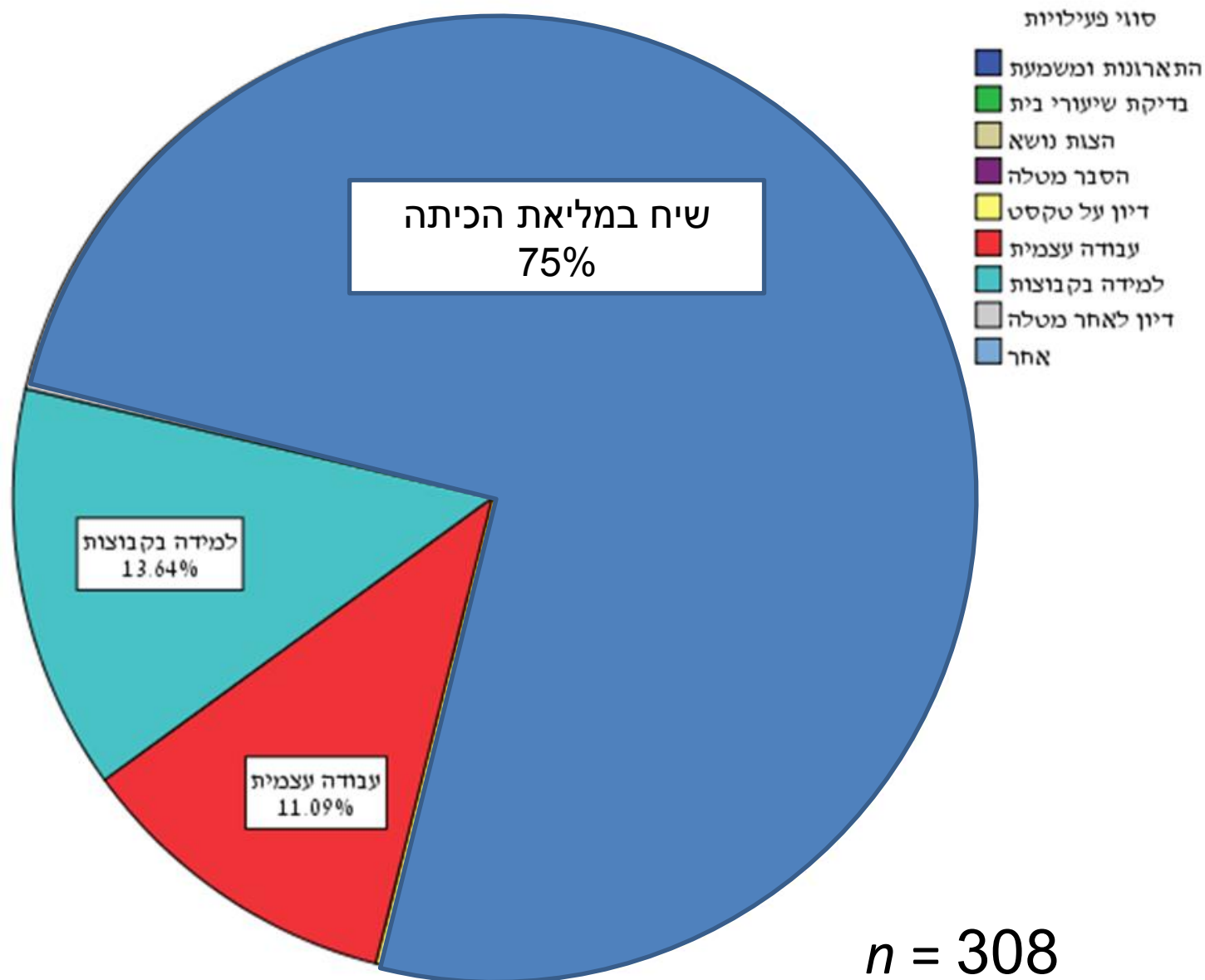
- כיצד מורים מעריכים את תשובות התלמידים?

- מי מקבל "רשות" הדיבור? וכיצד?

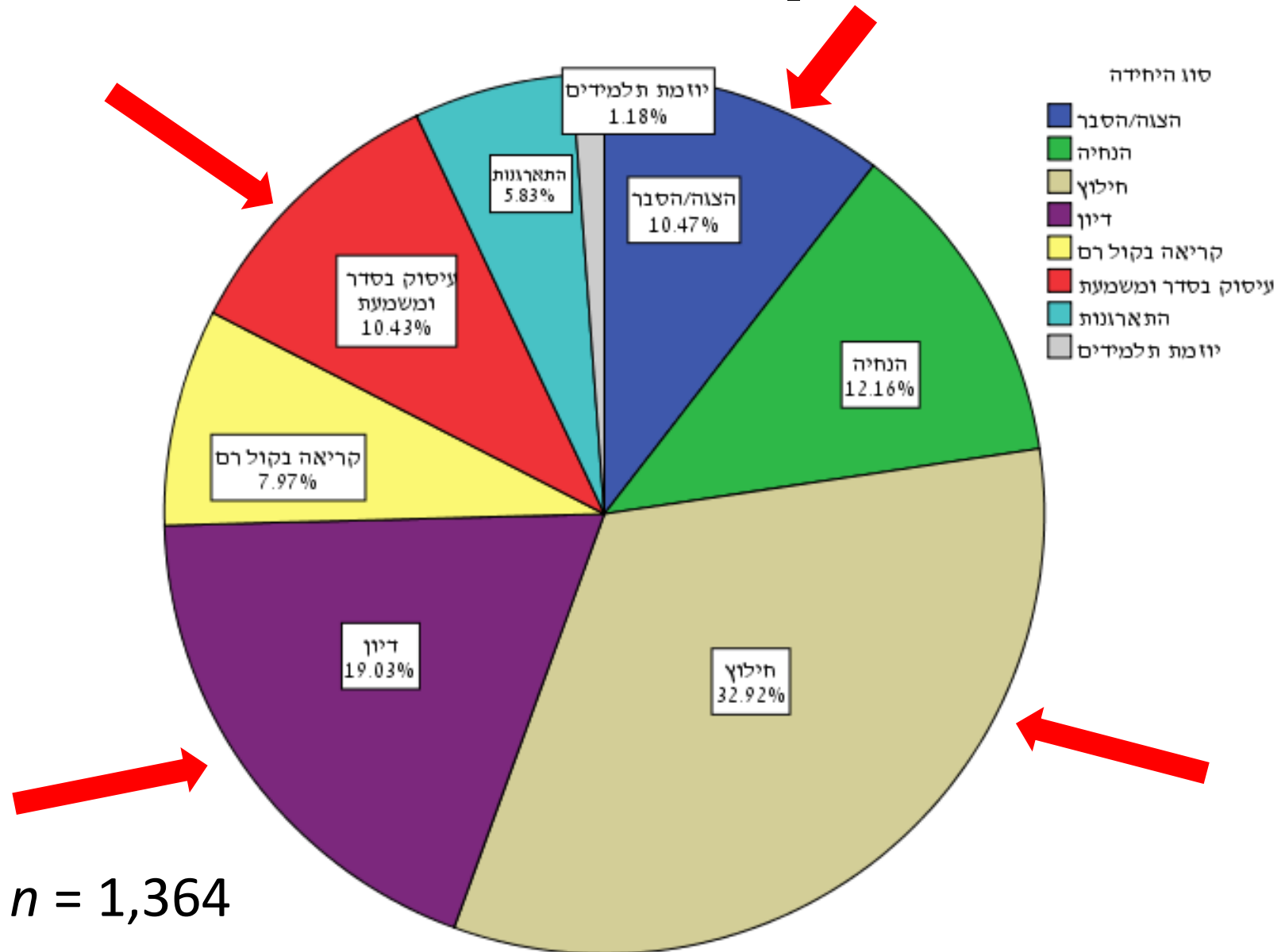
- ועוד...

ניצול הזמן בשיעור: סוגי פעילויות

מה עושים בזמן ההוראה "הפרונטלית"?

חלוקת תורות הדיבור

דובר/ת	אחוז מתוך המבעים
מורה	49.0%
תלמיד	31.4%
תלמידה	16.2%
כמה תלמידים יחד	3.4%

$n = 13,117$

שאלות המורות

סוג שאלה	אחוז מכלל שאלות המורות
סגורה	43.6%
פתוחה	11.1%
מתחקרת (probe)	19.4%
בונה (uptake)	7%
חוזרת	8.5%
פרוצדורלית	10.4%

$n = 2,399$

שאלות המורות – השוואה

סוג שאלה	המדגם הישראלי	מדגם אנגלי*
סגורה	43.6%	50%
פתוחה	11.1%	13%
מתחקרת (probe)	19.4%	17%
בונה (uptake)	7%	7%
חוזרת	8.5%	13%
פרוצדורלית	10.4%	לא כלול במערכת הקידוד

* Newcastle study (Smith & Hardman, 2004)

תשובות התלמידים

סוג התשובה	אחוז מכלל התשובות
רלוונטית ונכונה	83%
רלוונטי ולא נכונה	11.3%
לא רלוונטית	5.7%

n=4070

אל מי התלמידים מדברים?

סוג הפנייה	אחוז מתוך המקרים
פנייה ישירה לתלמיד אחר	1.3%
פנייה עקיפה (דרך המורה) לתלמיד אחר	6.6%
פנייה למורה	92.1%

- $N=6695$

כיצד המורות מגיבות לתשובות התלמידים?

סוג משוב	אחוז מתוך המבעים הרלבנטיים
שלילי מפורש	6.2%
שלילי מובלע	11.9%
חיובי מפורש	31.6%
חיובי מובלע	23.6%
נייטרלי או משולב	26.7%

$n = 2,261$

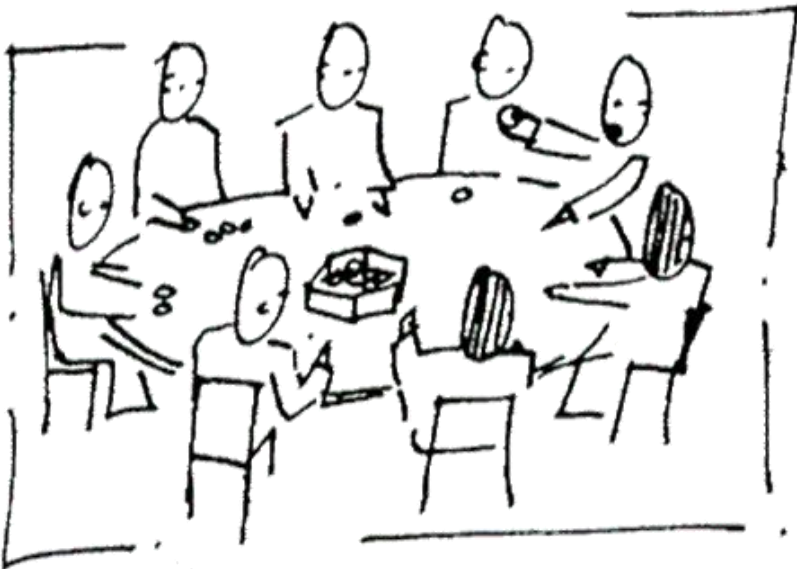
חלוקת "רשות" הדיבור

סוג רשות הדיבור	אחוז מתוך המקרים
קבלת רשות אישית	33.6%
עיתוי הולם אבל ללא קבלת רשות	34.6%
הערת ביניים שמקבלת לגיטימציה	11.6%
הערת ביניים שלא זוכה להתייחסות	16.2%
הערת ביניים שזוכה לביקורת המורה	3.5%

$n = 6,537$

דיון

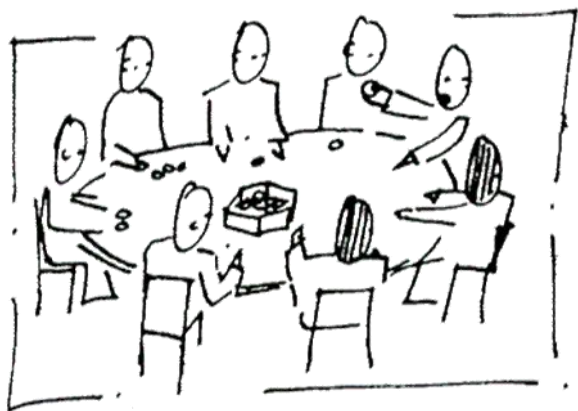
- מה הפתיע אתכם בנתונים?
- אילו ממצאים מטרידים אתכם, ולמה?
- מה צריך, אם בכלל, לעשות כדי לשנות את המצב?

הצצה לתוך כיתה ו': "ילדי ירדן"

דיון

- מה אתם חושבים על הפרשנות שלנו למה שקורה?
- מה מעצב את ההוראה והלמידה שנצפו באירוע?
- האם אנחנו מציבים למורים מטרות רבות מדי? מה צריכים להיות סדרי העדיפויות שלנו?

אי נחת בקרב מורים

ממצאים מקבוצות המיקוד

- המציאות המתוארת במחקר מוכרת בבתי ספר אחרים ובמידה רבה משקפת את שגרת חייהם.
- שגרה זו אינה רצויה בעיני המורים, והם מבקשים להניע תהליכים שונים של שינוי: שואפים ללמידת עמיתים שיתופית ושינוי תפקידו של המורה
- אילוצים רבים מקשים על כך: להתקדם בחומר, לערב, לאתגר אבל גם ליצור סביב חיובית, מכילה ונעימה

מבחר מסקנות

- המצב בכיתות אינו מצב משברי
 - יש למידה, מחויבות, השקעה בדיונים, והיענות לתכנית הלימודים. מעט בזבוז זמן או התמקדות בשינון
- התמודדות עם מטרות רבות ולעיתים סותרות:
 - בין פיתוח ידע תוכן למיומנויות
 - בין שאיפה לדיון לשמירה על סדר והתקדמות
 - בין דאגה לרווחה הפסיכולוגית לאתגור קוגניטיבי
- אז, האם יש פדגוגיה ישראלית?
 - פתיחות, נורמות מתירניות, הכלה, השתתפות נלהבת
 - דמוקרטיזציה, התערערות מעמדו של הידע

תודה רבה!

ד"ר אדם לפסטיין lefstein@bgu.ac.il

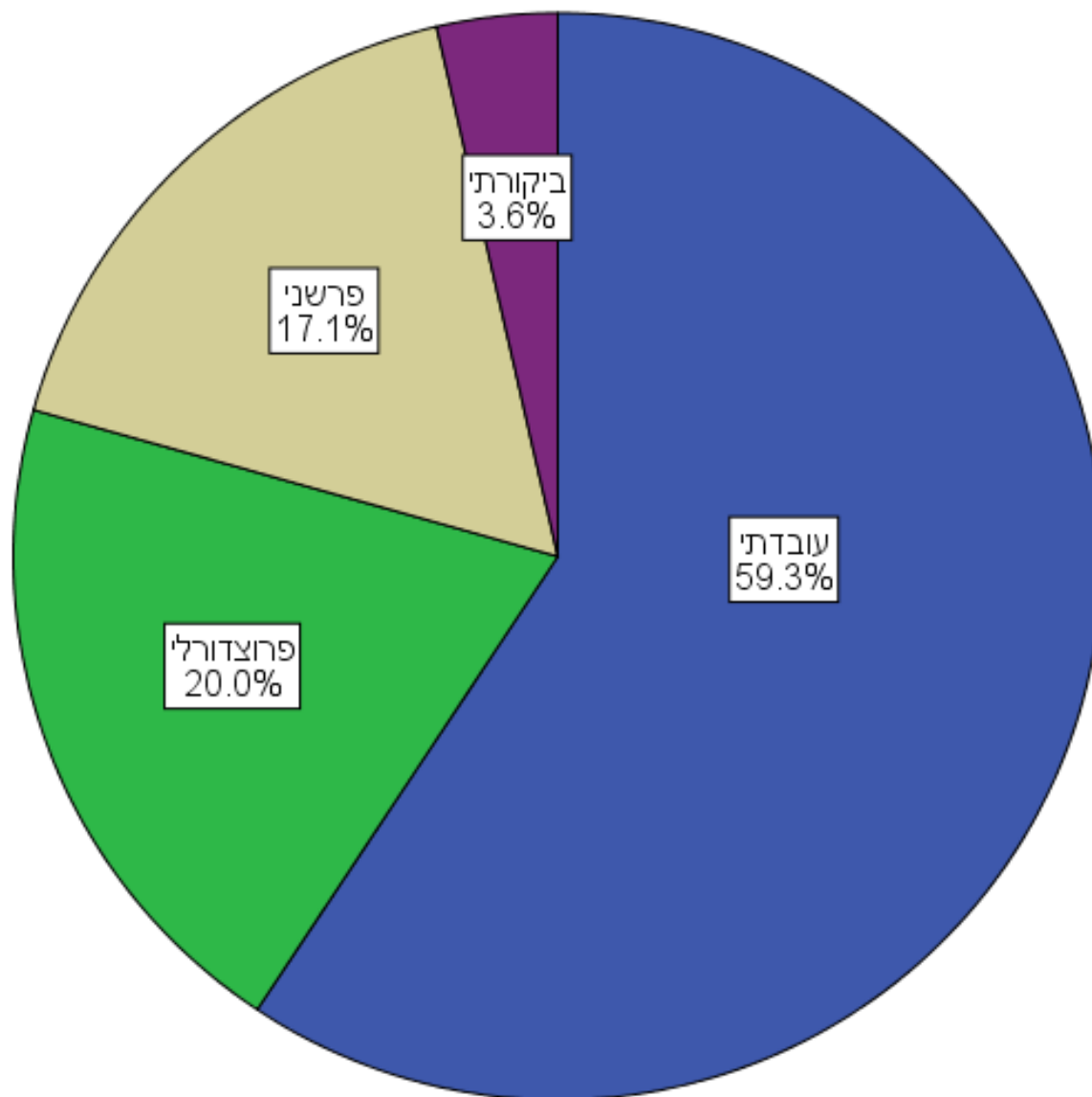
איתי פולק itay_pollak@yahoo.com

מאיה בוזו-שוורץ
mayasc@avneyrosha.org.il

מגבלות ובעיות

- כניסה לבתי-הספר ולכיתות
- מעוט בתצפיות רצופות
- אין נתונים על הישגי התלמידים, וכמו-כן חסרות פרספקטיבות של התלמידים
- עד כמה הנתונים שלנו מייצגים את המצב הרווח?
- השימוש בחומרים בפיתוח מקצועי של מורים
- כיצד לתקשר את הממצאים בצורה נגישה וקליטה, אך גם רצינית ובעלת יושרה? כיצד להביע ביקורת מבלי להאשים את המורים?

כמה זמן משקיעים בהוראה של אילו סוגי ידע?

$n = 511$

מהי פדגוגיה

(א) פעילות ההוראה והלמידה בכיתות,

(ב) השיח שמתאר, מסביר, מצדיק ומעריך את הפעילות הזאת.

A generic model of teaching (Alexander, 2001, p. 325)

Frame

Space

Pupil Organisation

Time

Curriculum

Routine, rule and ritual

Form

Lesson

Act

Task

Activity

Interaction

Judgement

שונות גדולה יחסית בין המורות

